

Η πανδημία και ο μετασχηματισμός της ιατρικής εκπαίδευσης

Ο SARS-COV-2 μας συστήθηκε για πρώτη φορά τον Δεκέμβριο του 2019 στην επαρχία Wuhan της Κίνας και προκάλεσε τον WHO να κηρύξει πανδημία τον Μάρτιο του 2020. Αμέσως μετά 185 χώρες στάμασαν όλες τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες, επηρεάζοντας παγκοσμίως το 90% της διδασκαλίας σε όλες τις βαθμίδες.

Οι ιατρικές σχολές και η ιατρική εκπαίδευση δεν θα μπορούσε να μείνουν ανεπηρέαστες. Σε πολλές ιατρικές σχολές σε όλον τον κόσμο διαλέξεις και κλινικές ασκήσεις ακυρώθηκαν, εξεταστικές περιόδους χάθηκαν ή μεταφέρθηκαν. Στην κορυφαία Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου του Harvard ανεστάλησαν όλες οι διάζωσης εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Η ιατρική κοινότητα έδειξε τα αντανάκλαστικά και την προσαρμοστικότητα της στη νέα πραγματικότητα. Η υγεία του ασθενούς και του φοιτητή Ιατρικής παρέμεινε προτεραιότητα, αλλά η εκπαίδευσή του δεν γινόταν να σταματήσει. Online πλατφόρμες αξιοποιήθηκαν άμεσα και η πλειονότητα των διαλέξεων συνεχίστηκε διαδικτυακά. Στην Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών όλα τα προκλινικά μαθήματα των τριών πρώτων ετών συνεχίστηκαν μέσω τηλεεκπαίδευσης με ιδιαίτερα μεγάλη συμμετοχή των φοιτητών. Εργαστηριακές ασκήσεις πραγματοποιήθηκαν σε μικρότερες ομάδες και με αυστηρή τήρηση των κανόνων για την αποφυγή διασποράς του κορωνοϊού.

Ωστόσο, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να είναι επαρκής για το μεγαλύτερο μέρος των προ-κλινικών μαθημάτων, αλλά η εκπαίδευση των φοιτητών του 3ου, 4ου, 5ου και 6ου έτους της Ιατρικής θα παρέμεινε ελλιπής χωρίς την παρουσία ασθενών. Ο William Osler, καναδός πανεπιστημιακός που εισήγαγε το bed side teaching στην ιατρική εκπαίδευση, δήλωνε ότι «the one who studies medicine without books sails an uncharted sea, but the one who studies medicine without patients does not go to sea at all». Η έλλειψη επαφής με ασθενείς στους φοιτητές Ιατρικής επηρεάζει πολύ τις δεξιότητές τους αλλά και την αποτελεσματικότητα του συστήματος Υγείας, αφού ιατροί με πιθανόν λι-

γότερη κλινική εμπειρία καλούνται να ασκήσουν χρέος αγροτικών ιατρών ή ειδικευομένων ιατρών. Για τον λόγο αυτόν οι ιατρικές σχολές και η ελληνική πολιτεία έδωσαν προτεραιότητα στους τελειόφοιτους εκτοετείς φοιτητές, οι οποίοι ασκούνται κανονικά στα νοσοκομεία. Τι συμβαίνει όμως με όλους τους φοιτητές των μικρότερων ετών, οι οποίοι έχουν ήδη απολέσει ένα έτος κλινικής άσκησης; Η διοίκηση της Ιατρικής Σχολής Αθηνών έχει ζητήσει μαζί με όλες τις ιατρικές σχολές τον εμβολιασμό και την έναρξη της άσκησης όλων των φοιτητών Ιατρικής και σύντομα θα υπάρξει απάντηση από την πολιτεία.

Η σημερινή κατάσταση είναι πρωτόγνωρη για τη γενιά μας, αλλά δεν είναι η πρώτη φορά που η ιατρική εκπαίδευση διακόπτεται βίαια. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου πολλές ιατρικές σχολές μείωσαν τον απαιτούμενο χρόνο σπουδών στα τρία έτη για να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις για ιατρική φροντίδα. Η περίοδος μάλιστα μετά το τέλος του πολέμου έδωσε τεράστια ώθηση στην ιατρική εκπαίδευση με αλλαγή στα προγράμματα σπουδών, επικαιροποίηση των γνωστικών αντικειμένων και αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στις ιατρικές σχολές. Σε μικρότερη κλίμακα, αλλά πολύ πιο πρόσφατα, η εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας έγινε πραγματικότητα στις ιατρικές σχολές της Κίνας και του Καναδά εξαιτίας της πίεσης που δέχτηκαν στην αρχή του 21ου αιώνα λόγω του SARS.

Ο χρόνος που θα διαρκέσει η δεύτερη φάση της πανδημίας θα καθορίσει το ύψος των άμεσων αλλαγών στην ιατρική εκπαίδευση. Το μόνο σίγουρο είναι ότι η δραματική αυτή πραγματικότητα θα αποτελέσει τον καταλύτη για τις αλλαγές που κυοφορούνται την τελευταία δεκαετία.

Σαν ακαδημαϊκοί δάσκαλοι έχουμε την υποχρέωση αλλά και τη μοναδική ευκαιρία να αναμορφώσουμε την ιατρική εκπαίδευση, να αξιοποιήσουμε την τεχνολογία και την εμπειρία που αποκτήσαμε, να δημιουργήσουμε ένα νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο αλλά και να προετοιμαστούμε κατάλληλα για παρόμοιες προκλήσεις στο μέλλον.

Ο Γεράσιμος Σιάος είναι καθηγητής Καρδιολογίας, πρόεδρος Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων Αρεταίειο και Αιγιώπειο, αναπληρωτής πρόεδρος Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ
**ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ
 ΣΙΑΣΟΥ**

γότερη κλινική εμπειρία καλούνται να ασκήσουν χρέος αγροτικών ιατρών ή ειδικευομένων ιατρών. Για τον λόγο αυτόν οι ιατρικές σχολές και η ελληνική πολιτεία έδωσαν προτεραιότητα στους τελειόφοιτους εκτοετείς φοιτητές, οι οποίοι ασκούνται κανονικά στα νοσοκομεία. Τι συμβαίνει όμως με όλους τους φοιτητές των μικρότερων ετών, οι οποίοι έχουν ήδη απολέσει ένα έτος κλινικής άσκησης; Η διοίκηση της Ιατρικής Σχολής Αθηνών έχει ζητήσει μαζί με όλες τις ιατρικές σχολές τον εμβολιασμό και την έναρξη της άσκησης όλων των φοιτητών Ιατρικής και σύντομα θα υπάρξει απάντηση από την πολιτεία.

Η σημερινή κατάσταση είναι πρωτόγνωρη για τη γενιά μας, αλλά δεν είναι η πρώτη φορά που η ιατρική εκπαίδευση διακόπτεται βίαια. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου πολλές ιατρικές σχολές μείωσαν τον απαιτούμενο χρόνο σπουδών στα τρία έτη για να ανταποκριθούν στις αυξημένες απαιτήσεις για ιατρική φροντίδα. Η περίοδος μάλιστα μετά το τέλος του πολέμου έδωσε τεράστια ώθηση στην ιατρική εκπαίδευση με αλλαγή στα προγράμματα σπουδών, επικαιροποίηση των γνωστικών αντικειμένων και αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στις ιατρικές σχολές. Σε μικρότερη κλίμακα, αλλά πολύ πιο πρόσφατα, η εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας έγινε πραγματικότητα στις ιατρικές σχολές της Κίνας και του Καναδά εξαιτίας της πίεσης που δέχτηκαν στην αρχή του 21ου αιώνα λόγω του SARS.

Ο χρόνος που θα διαρκέσει η δεύτερη φάση της πανδημίας θα καθορίσει το ύψος των άμεσων αλλαγών στην ιατρική εκπαίδευση. Το μόνο σίγουρο είναι ότι η δραματική αυτή πραγματικότητα θα αποτελέσει τον καταλύτη για τις αλλαγές που κυοφορούνται την τελευταία δεκαετία.

Σαν ακαδημαϊκοί δάσκαλοι έχουμε την υποχρέωση αλλά και τη μοναδική ευκαιρία να αναμορφώσουμε την ιατρική εκπαίδευση, να αξιοποιήσουμε την τεχνολογία και την εμπειρία που αποκτήσαμε, να δημιουργήσουμε ένα νέο εκπαιδευτικό πλαίσιο αλλά και να προετοιμαστούμε κατάλληλα για παρόμοιες προκλήσεις στο μέλλον.

Ο Γεράσιμος Σιάος είναι καθηγητής Καρδιολογίας, πρόεδρος Πανεπιστημιακών Νοσοκομείων Αρεταίειο και Αιγιώπειο, αναπληρωτής πρόεδρος Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ